

(6) יבנות סא... (7) וכלית
(1) (2) וע' מוס' תבנות
קה: ד"ה אפילו... (ד) לעיל
קד: ע"ש... (8) מלכיס 6
יט... (1) נמדבר... (ה)
(1) ומלכיס... (8) ודבריו
כד... (ט) נדרתו... (י)
(1) ומלכיס 6 ח...
(2) וכלית... (ל) לאו כהן
מ... (ט) וע' מוס' חולין קי:
ד"ה דקמן.

הגהות הב"ח

(6) תוב' ד"ה מהו שפירו
וכי' לא יע' דהו' טעמא
משום דבני מלכיס
אלא דלכא דלא חזי
ליה: (3) בא"ד דהו' הוה
מלמי ליה (והוה לו להשיב
אין מסדרין). תלמי' וי"ב
ס"א והוה לו להשיב
מסדרין אלא סבר אין
מסדרין כ"י:

גליון הש"ס

נב' הא עשיר שבבי באי
קאמר. עין תבנות דף קה
ע"ב מוס' ד"ה אפי':
רש"י ד"ה באי קאמר
יב' והו' הוא רביית. עין
ע"ב מוס' ד"ה אפי':
אלא תרס' ד"ה מהו וכו'
יב' מצני' בשניה חובר
את ר"ע. נמדד' ילקוט
משל' (דמו' מתקמ"ד)
בפסק' ממוט נסי' כמה
בית:

לעיו רש"י

אישקושיט. נייע' ואח
גליחתו.

ומיירי צבא ליטול צמרת משכון לרצון סברי שמחזירין לו כל ימי חייו ורש"י סבר דלחר שלשים יום מוכרו אבל היכא דנטל צמרת גבייה יכול למוכרו מיד ולא יסדרו כלל וא"ת אמאי לא מייתי מרשב"ג דאין מסדרין ויש לומר דסבר גמרא דשקלין מידי דלא

חזי ליה ויהינן ליה מידי דחזי ליה כמו שלמעלה לא היה יודע הגמרא ואע"ג שטינו דרשב"ג ממיר בלוף לא ידע דהו' טעמא (6) דליכא מידי דחזי ליה ומר' עקיבא ור' ישמעאל דאמרי (נעיל דף קיג:) כל ישראל ראוין לאותה אינטלא אין להוסיף דסבירא להו מסדרין דמיירי דגבא צמרת משכון דתי' סגד דמפשיטין אוחת אינטלא צת מיהא מנה ונותנין לו הראויה לו וממנה עושין השבת העצוט בכל יום ויום והמותר יהיה לו למלוה צמרת משכון ולא יחזיר אותה כלל ורבי עקיבא ור' ישמעאל סברי דמן הטובה עושה השבת העצוט אבל צמרת גבייה לא הדר כלל ומדמהדר ליה אליהו מיכה מיכה לא צני' למיפשט אפילו גרם מהו שסדרו משום דלחלו דחזיי הוה מדחי ליה (8) והיה לו להשיב אין מסדרין מדה עשה שהשיב לו קברי עובדי כוכבים אינם מטמאים צבאל כר"ש בן יוחי אע"ג דלא ק"ל כוותיה אלא כרשב"ג דמתני' דלהלות דאמר מדורות עובדי כוכבים משום אהל וטעמיה דלחלו משום דרוב אריות ש צבא פותח טפה ויש מקום שלא גזרו כגון (9) לנאת לקראת מלכיס וכיוצא בו * וכן מנינו כשהיה קובר את ר"ע היה דוחה שאמר ליה וכי איך כהן אמר ליה לדיקים אין מטמאין ודחה אותו כן משום כבודו דר"ע ועיקר טעמו היה לפי שהיה מת מזה לפי שהיו יראים לקברו שהיה מהרגי מלכות וכן נמנא צמרת גבאון שכתב שש בסדר אליהו רצה שחלקו עליו יש אומרים שהיה מנני בני צביה של לאה ואמר להם איני אלא מזרעה של רחל וא"כ לא היה כהן וכאן אומר שכהן היה ומסיים התם אמרו לו מן סימן לדברין אמר להן כך כחזו יחיסו של בנימין ויערשיה ואליה וזכיר בני יוחס אמרו לו לא כך אמרת לאותה אלמנה יעשי לי משם עונה קטנה) ולך ולבך תעשה בצמרתה ולא כהן אתה פי' לפי שכהן הוא היה רוצה ליטול חלה תחילה אמר להם אותו מיעוק משי' בן יוסף היה ורמו רמזתי לעולם שאני צא תחילה ובאותה תשובה

תורה אור השלם

- 1 כי י' אלוהי מחולק בקרב מחר לפעיק ולחת איבך לפעיק וקיה מתקן קודש ולא יראה בקר ערות דבר ושב מאתרה: דברים כג טו 2 ואחן צאני צאן מרעיתי אדם אתה אני אליהם נאם ארתי י: יחזקאל לד לא 3 ואם איש עני הוא לא תשכב בעבטו: דברים כג כ 4 אם חבל תחבל שלמת וקך עד בא השמש תשיכנו לו 5 השב תשיב לו את העבות שלמת וברכך וקך תרעה צדקה לפני י: אלוהי: דברים כג י:

מוסף רש"י

אין מטמאין. את המהולל עליהם ויבנות סא... אתם קרויין אדם. וצני טמאת אבל כתיב אדם כי ימות צבאל (שם) משכנו. והוה לו את העצוט. ומת. הלוה שומטו המלוה מעל גבי בניו. ולא הו כסאר מטלטלי דיתמי דלא משתעבדי לבעל חוב. דכיון דמשכניה קרייה כי דדיה לנבזילא יכתיב קד...

ערום דבר. צעפה שאתה מדבר בו לא יראה כך ערות דבר ש"מ אין אדם מנכך כשהוא ערום ומוסר בני צרכה. והאי דצני מנייה לענין מוסר דהתם תנן (תרומוס פ"א מ"ו) אין מגביהין תרומה ערום: לאו כהן מר. דליכא למ"ד דלחלו הוא פינתם דכתיב

ציה קנה קנאמתי וכן בפנימם צקנאו אח קנאמתי: אין מטמאין. דגבי אהל כתיב אדם (נמדבר יט) אדם כי ימות צבאל: צארבעה לא מנינא. בגירסא דארבעה סדרין כגון מועד ישועות נשים שהן נוהגות צומן הזה כצומן הצית וקדשים נמי כדכתיב וצבל מקום מוקטר מוגש לשמי ואמרי (מנחות דף ק:) אלו תלמידי חכמים העוסקין בהלכות עבודה בכל מקום מעלה עליהן הכתוב כאלו מקריבין אותן בצית המקדש: צשיא מנינא. צתמיהה. זרעים אינו נוהג צמורה לארץ וכן טהרות: ספי. לקוט: ערפי. עלין: נפץ. אשקוש"ט בלע"ז: סחט גלימא. נחטו ריח ממוך העלין לתוך תלית וקלטה תליתו את הריח: וזנייה. לגלימא צ"ב אפי' דיני: לא תשכב צעבוטו. הא עשיר שכיב צעבוטו מאי קאמר. וכי צבלי שחא עשיר התירו לשכב על תליתו * והרי הוא רצית אללו שישתמש צמטו חס: הכי קאמר לא תשכב ועבטו ציד. אלא השינו לו כחא השמש כדכתיב) השז תשיב לו את העצוט כחא השמש: ה"ג המלוה אה חבירו אינו רשאי למשכנו ואינו חייב להחזיר לו ועובר בכל השמות הללו מאי קאמר אמר רב ששת הכי קאמר המלוה את חבירו אינו רשאי למשכנו ואם משכנו חייב להחזיר לו ועובר בכל השמות הללו אסיפא רבא אמר הכי קאמר המלוה את חבירו אינו רשאי למשכנו ואם משכנו חייב להחזיר לו יבמה דברים אמורים שמשכנו שלא בשעת הלואתו אבל משכנו בשעת הלואתו אינו חייב להחזיר לו ועובר בכל השמות הללו ארישא תני רב שיובי קמיה דרבא יעד בא השמש השיבנו לו זו כסות לילה השב תשיב לו את העצוט כחא השמש זו כסות יום אמר ליה דימא בליליא למה לי ודליליא בימא למה לי אמר ליה איסמיה אמר ליה לא הכי קאמר עד בא השמש תשיבנו לו זו כסות יום שניתנה לחבול בלילה השב תשיב לו את העצוט כחא השמש זו כסות לילה שניתנה לחבול ביום אמר ר' יוחנן יימשכנו ומת שומטו מעל גבי בניו מיתבי אמר ר' מאיר וכי מאחר שמשכנו למה מחזירין למה מחזירין רחמנא אמר אהדר אלא מאחר שמחזירין למה

צידו עד צא השמש ויקח לו ממנו: זה כסות לילה. לקמן פריך דלילה לאהדורי ליה ציממא למה לי: כבא השמש. צלילה החזירו לו: איסמיה. אסיר צייחא זו מסדר משנתי: אמר ליה לא. תסמיה דהא כסות לילה וכסות יום דקאמר לאו השמש יום ותשמש לילה קאמר אלא כסות העשויה למשכן צלילה וכסות העשויה למשכן ציום קאמר והכי קאמר עד צא השמש תשיבנו לו וכבא השמש תטלטלו זה כסות יום ולימדך הכתוב שניתנה לו רשות לחובלה צלילה ולענין חבלה קרי ליה כסות לילה: משכנו ומס. לזה לאחר שהשיב לו את העצוט: שומטו. מלוה מעל גבי בניו ואין נעשה אללו כשאר מטלטלים שלהן דלא משתעבדי צ"ב דכיון דמשכניה קנייה: למה

ה"ג דרנ"א ר' שמעון [בן יוחי] אומר. דאינה משנה בשום מקום ועוד דמשניות אף של זרעים וטהרות היו שגורות להם דמשמע ככמה (דוכמין והא דקאמר בצרע לא מנינא צשיא מנינא היינו בתוספתא:

למה

מציא נמי הא דגמרי' מיכה מיכה וגרם מנין שמסדרין לבעל חוב כמו שגורם ר"ת וכן צ"ב ר' גבי ותאמר לזה צגד נחלקו רבי נהוראי אמר דלחלו מגד ור"א אמר משל בנימין ועמד לפניהם ואמר להם רבותי למה אתם נחלקים עלי אני מצני צביה של רחל: מנין יערום שא יתרום. הוה ליה למימר מנין שלא יכרך דצעפה שחורס ממנו אינו אסור אלא צעפת צרכה ושאר צרכות אסור לצרך כשהוא ערום אלא נקט הכי משום דמשנה היא ערום לא יתרום: אמר ליה באו בהן (א.תה). תימה לר"י היאך החיה צנה של האלמנה כיון שכהן היה דכתיב (מלכיס 6 ח) ויתמודד על הילד וגו' ויש לומר שהיה צריך לו שיחיהו לכך היה מותר משום פיקוח נפש:

ה"ג דרנ"א ר' שמעון [בן יוחי] אומר. דאינה משנה בשום מקום ועוד דמשניות אף של זרעים וטהרות היו שגורות להם דמשמע ככמה (דוכמין והא דקאמר בצרע לא מנינא צשיא מנינא היינו בתוספתא:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קטו.

עין משפטי
נר מצותה

קנא א ב מ"י פ"ג מ"א
מלוה וזה ה"ל ה
סמך לאוין קפ"ט טו"ע
ח"מ ט"ו ז' סעי' טו'
קנב ג ד ה מ"י ט'
הלכה ז' טו"ע ט"ט
סעיף ד'
קנב ו ז מ"י ט' הלכה א
ז ועין בהשגות
וכמ"מ טו"ע ט' סעי'
ד'
קנב ח מ"י ט' הלכה ז
טו"ע ט' סעי' ו'
קנב ט מ"י ט' הלכה ג
ועין בהשגות
וכמ"מ:

מוקף רש"י

בני אם ערבת לרעך
תקעת לוד כפ"ך. בשביל
זו וערבו בממון או אם
נוקשת באמרי פ"ך.
שהקטנו דברים. עשה
זאת והלל, כי באת
בכתיב מילה. רעך במרה
ממון. לך התרפס. י'
וכרע לו ועל מוקף אמרי
פ"ך. אם הקטנו. הרב
רעך. הרבה רעים לנפש
היטו מחילה. רעך במרה
דקרא מלה חביב לפי
שהוא לטון רעים ויחא
פ"ט. עשירה ממשכנין
אחרת. לפי שאינה לריבה
לאומה כסות להחזירו
לה בלילה וסודרוו כ"א.
שאה. דעמא מאי אמר
רחמנא לא תחבול בגד
אלמנה. מפני שאח"כ נרץ
להחזיר לה עטופה לערב
וממון ק' שמה יולא
ונכנס תמיד אללה. שרית
למשכן וערבים להחזיר.
אח"כ משיאה ט' רע
בשכמותי (דקדושו' טו): א'
משיאה ט' רע. שמתק
לצמח שמתים וערבים
(סודרוו כ"א).

למה ממשכנין מעיקרא. הקשה ה"ר אלחנן ולמה חוזרים וממשכנין וי"ל כדי שלא יוכל הלוה לכפור וגם ימחר לפירוט חובו ולבקש מעות כי מתיישב שכל יום ויום יחזירו משכונו ומ"מ לא רצה הגמרא לתקן כן כשחומר למה ממשכנו מעיקרא דעדיפא מיניה משני ליה:

אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה. וז"ל אמאי לא פריך מהכא לשמואל (א) דמשמע הא אחרים ממשכנין וליכא למימר דהאי אין ממשכנין (ב) דהיינו אין מנתחין הא אחרים מנתחין דהא לא תחבול כתיב דמשמע צבית ומגלג לאסור ניתוח דמדריבנן ליכא למיגזר בשליח כ"ד גזירה שמה יכנס צביתו דבשליח כ"ד ליכא למיגזר מדשרי בעלמא לנתח ולא גורין ואין סברא לגזור דאלמנה יותר משום דליח זה תרי לאוין וי"ל דלך לא פריך ממתניתין דהכא משום דליכא למידי אין ממשכנין אותה משום דלא תחבול הא אחרים לית בהו האי לאו לך עדיפא ליה למיפך מצרייתא ור"ש דקאמר בגמ' עשירה ממשכנין אותה איכא למימר נמי דסבר כשמואל וממשכנין היינו מנתחין לדרידיה ענייה דקאמר אין ממשכנין אותה היינו אין מנתחין דעמא דאתה משיאה ט' רע דבשכמותיה שייך אפילו צביתו והא דכתיב רחמנא לא תחבול ולא כתיב לא תנתח היינו כדי להייב על משכון שני לאוין אבל קשה דאי סבר ר"ש כשמואל ולא שרי בעשירה אלא ניתוח ות"ק שרי ניתוח בין בעשירה בין בענייה א"כ מחמיר ר"ש יותר מת"ק ולשון הכרייתא משמע שצא להקל ולהתיר בעשירה מה שאסר מת"ק לך נראה דר"ש לית ליה דשמואל ומימר למשקן עשירה ושאר בני ארס וה"מ למפך שפיר לשמואל מר"ש אלא דלא איירי ר"ש צממני' אלא בצריית' ושפיר פריך מצרייתא אחריתי ועוד נראה לפרש דלכ"ע לא יחבול ריחים ולא תחבול בגד אלמנה אחת קרא לאסור זה ניתוח דשרי בעלמא והא דאפקיה בלשון חבלה ולא בלשון ניתוח כדי לעצור במשכון בשני לאוין ולהכי לעיל כי אקשינן מינייהו לשמואל איצטרך לשנויי לעצור בשני לאוין ולא קאמר לאסור ניתוח משום דהוה קשה ליה אמאי אפקיה בלשון חבלה ואע"ג דאיצטרך לטני

למה חוזרין וממשכנין. הרי עליו להחזיר לו למחר: שלא תהא שביעית משמטתו. דלחוי משכונו צידו והמלוה על המשכון אינו מוחזר לו ויהא מטלטלין אצל בניו. טעמא דהדר משכניא. שהיה נדון כשמת לוי: למה ממשכנין מעיקרא. דבר שעליו להחזיר מה מועיל לו: שלא תהא שביעית משמטתו וכו'. דמדמשכניא קנייה וכו' מהדר ליה הוה פקדון גביה: בני אס ערבה לרעך או אס נוקשת באמרי פ"ך. שהויתו דברים: עשה זאת והלל. התרפס יד אס ערבה. ואס לא ערבת אלא נוקשת באונות דברים רבז רעך הרבה עליו רעים לנפש מחילה: אס ממון י' לו צידך. אס נעשית לו ערב ואס נוקשת דברים רבז רעך: לוד שני. כמו דבר אחר: לניסו. על ליה צמלוה אי אמה נכנס אצל אמה נכנס למשכנו חוב אחר שאינה מלוה: שר פונדק. השכיר לו פונדק: דיוקנאות. לר לו לזכות צביתו כשכר: משיאה ט' רע. שמה יולא ונכנס אללה שחרית וערבית: מכדי בעלמא דריש טעמא דקרא. אע"ג דלא מפרש טעמא כדאוקימנא גבי חובל: מתני' משום שני כלים. העליונה רכב והתחתונה ריחים: גמ' לשאר

למה חוזרין וממשכנין א"שלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו טעמא דהדר ומשכניא הא לא הדר ומשכניא לא אמר רב אדא בר מתנא ולא תרוצי קא מתרצה לה תרוץ הכי וכו' מאחר שמהחזירין למה ממשכנין מעיקרא שלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשה מטלטלין אצל בניו (ת"ר י' לא תבא אל ביתו לעבוט עבובו לביתו אי אתה נכנס אבל אתה נכנס לביתו של ערב וכן הוא אומר לקח בגדו כי ערב זר וגו' ואומר בני אס ערבת לרעך תקעת לוד כפך נוקשת באמרי פך נלכדת באמרי פך עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס וירב רעך אם ממון יש לו בידך הדר לו פיסת יד ואם לאו הרבה עליו רעים לצד שני לביתו אי אתה נכנס אבל אתה נכנס לשכר כתיב לשכר חמר לשכר פונדק לשכר דיוקנאות יכול אפילו זקפן עליו במלוה ה"ל משאת מאומה: מתני' אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה ושנאמר לא תחבול בגד אלמנה: גמ' ת"ר אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה דברי ר' יהודה ר"ש אומר עשירה ממשכנין אותה ענייה אין ממשכנין אותה ואתה משיאה שם רע בשכנותיה למימרא דר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ור"ש דריש טעמא דקרא והא איכא שמעינן להו דתניא ולא ירבה לו נשים ר' יהודה אומר מרבה הוא ובלבד שלא יהו מסירות את לבו ר"ש אומר אפילו אחת והיא מסירה את לבו ה"ז לא ישאנה א"כ מה ת"ל ולא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל לעולם ר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ושאינה הכא דמפרש קרא ולא ירבה לו נשים ולא יסור מאי טעמא לא ירבה לו נשים משום יסור ור"ש מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא לכתוב רחמנא לא ירבה ולא בעינן לא יסור ואנא ידענא מאי טעמא לא ירבה משום דלא יסור לא יסור דכתב רחמנא למה לי אפילו אחת ומסירה את לבו הרי זה לא ישאנה: מתני' החובל את ריחים עובר משום תעשה וריחב משום שני כלים שנאמר לא יחבול ריחים ורכב ה"ל ריחים ורכב אמרו אלא כל דבר שעושין בו אוכל נפש שנאמר כי נפש הוא חובל: גמ' אמר רב הונא חבל ריחים לוקה שתיים משום ריחים ומשום כי נפש הוא חובל ריחים ורכב לוקה שלש משום ריחים ורכב ומשום כי נפש הוא חובל ריחים ורכב חבל ריחים לוקה אחת ורכב לוקה אחת ריחים ורכב לוקה שתיים כי נפש הוא חובל לשאר

(ב) כ"ד קנב: (ג) ויחא (ד) א סטריין כ"א. (ה) ע"י כשהדרין כ"א. וז"ל קנב ישונא, (ו) ונמנן בקדושת חס: (ז) ל"ל דמנן עיבדן, (ח) כ"ס"א ש"ס, (ט) ונשיל ק"ג. (י) רש"י ל"ל אפילו ניתוח ככלים וכו'.

תורה אור השלם

1 כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו: דברים כ"ד
2 לקח בגדו כי ערב זר ובעד נכרה חבילה: משלי ט"ו
3 בני אם ערבת לרעך תקעת לוד כפ"ך: נוקשת באמרי פ"ך נלכדת באמרי פ"ך: עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס וירב רעך:
4 לא תטהח משכנין אחרים ולא תחבול בגד אלמנה: דברים כ"ד
5 ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבנו כספי וזקב לא ירבה לו מאד: דברים י"ז
6 לא יחבל ריחים ורכב כי נפש הוא חבל: דברים כ"ד

הגהות הב"ח

(ב) תוס' ד"ה אלמנה וכו' אין ממשכנין היינו כ"ל וזאת ד' נמק:

לאוין לשמואל מ"מ מיסתבר דעיקר קרא אחא לאסור ניתוח דשרי בעלמא ולא ללאו יתירא לחוד והשתא לא קשה לשמואל מידי מפלוגתא דרבי יהודה ור"ש דהשתא אין ממשכנין אותה היינו אין מנתחין אותה ולהכי לא פריך מיניה דפשיטא דכי היכי דמשנינן לא ימשכנו אלא צ"ד לא ינתחו דה"ג איכא לשנויי כהא ופי' זה נראה עיקר דלסור גס לשמואל (י) ניתוח אפי' ככלים שעושין בהן אוכל נפש דלפי' קמח דלא אחא לשמואל אלא ללאו יתירא ולא לאסור ניתוח לא אחי שפיר דלמאן דפליג עליה נראה דצריחם ורכב אסור אפי' ניתוח דכיון דשליח צ"ד בדברים אחרים מותר אפילו למשכן וצריחם ורכב אסור ה"ה אפילו ניתוח דשרי בעלמא אפילו למלוה דלסור צריחם ורכב דמיסתבר לאסור כל משכונה שמישקן כשהוא אצל לשמואל שאינו מתיר למשכן לשליח צ"ד בדברים אחרים אלא ניתוח יש לנו לומר דצריחם ורכב נמי דוקא משכון הוא דלסור כמו שכתב ולא ניתוח ונמלא ששמואל דמשמע דנא להחמיר מיקל יותר לענין ריחים ורכב שמחיר לנתח ומאן דפליג עליה אסר כדפרישית: וז"ל משום ב' ב"ים. פי' אפילו בהתראה אחת אס חבל צפעס אחת ריחים ורכב והתרו צו משום לא יחבול ריחים ורכב לוקה שמים דאי צמתי התראות אפי' ריחים וריחים חייב כדאמר גבי מזיר (מכות דף כ"א). אמרו לו אל תשתה אל תשתה חייב על כל אחד ואחד ואין לומר לעולם איירי בשתי התראות וקא משמע לן דריחים ורכב אינם כלי אחד שלא להתחייב אלא עד שיחבול שניהם דא"כ ה"ל למיחייב החובל ריחים או רכב בלא תעשה כו' ומו לא אלא דחייב אחת לאשמועינן דבהתראה אחת חייב שמים וכן משמע בזה"ל דגמ' דחייב שמים צריחם ורכב בהתראה אחת דלמחר רב הונא חבל ריחים ורכב לוקה ג' והיינו בהתראה אחת דאי צמתי התראות לוקה שמים על הריחים ושמים על הרכב וכיון דבהתראה אחת איירי א"כ חייב שמים דקמתי היינו שמי מלקיות ותימה דהכי לקי והא חשיב לה בגמרא (דף קטו). לאו הניתק לעשה מדאמר ליה אביי זיל אהדר וכי מינא דמש"ה א"ל לאהדורי דכל מילתא דלמחר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני הא אביי גופיה קאמר בפ"ק דתמורה (דף ד'): דאי עביד מהני ואין לומר דהאי דלקי היינו כגון שצבר ריחים ואת הרכב דשוב אינו ניתק לעשה שאינו יכול להחזיר הריחים ולהכי לקי כדאמרין בפרק שילוח הקן (חולין דף קמ"א). דאס הרג את האס שוב לא חשיב ניתק לעשה ולקי הא ליכא למימר דשאינה הכא כיון דמפסיק

דמפסיד נחוצו כנגד ריחיים הרי כאליו החזיר הריחיים עמנו והוי לעולם ניתק לעשה כדאמר בפרק בתרא דמכות (דף טו.) אהשת העבטו דהוי ניתק לעשה אפילו נאחד לו העבטו משום דכיון דריחיה בשלומין לא לקי ועוד דלא משכיחן במכות ביטלו ולא ציטלו בשום אלא הניתק לעשה כמו בשלום הון ובפאה שלל הפרש וכל הכל וחס ולא דחבול ריחיים חשיב ניתק לעשה וחס שיצר לוקה ה"ל למיחשבי נמי התם וע"ק דהיכי חשיב ליה אביי ניתק לעשה הא לא אשכחן דנתקו דלמדי כדאשכחן גבי השבת העבטו דלא תנא אל ציטו לעבטו עבטו דהתם ודאי נתקו הכתוב דכתיב השב תשיב מ"מ אפי' משכנו צאיסור ולהכי חשיב בפרק בתרא דמכות (שם) לאו הניתק לעשה וי"ל דטעמא דאביי דה"ל לאהדורי משום דאי עביד לא מהני כיון שהיה שוגג שאם היה יודע שהוא אסור לא היה חובלו והוה ליה זכייה בטעמא וחזקתיה:

תורה אור השלם

1 אל תאכלו מפניו נא וקשל מבושל בקיים כי אם צלי אש ראשו על קרציו ועל קרבו: שמות יב ט

לשאר דברים הוא דאתא לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב הונא ורב יהודה קמיפלוגי דאמר רבא אבל נא לוקה שתים משום נא ומשום יכי אם צלי אש מבושל לוקה שתים משום מבושל ומשום נא ומשום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש אביי אמר ^ט אין לוקין על לאו שבכללות לימא אביי דאמר רב יהודה ורבא דאמר רב הונא אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו כרב יהודה עד כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא דבי נפש הוא חובל לא משמע ריחיים ורבא הלכך לשאר דברים הוא דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם

לשאר דברים. ולאו לאוספוי לאו אריחיים ורבא דאמר רבא אביי ורבא כתיב צרישא ואיטריך כי נפש לרבות שאר כלים של אורל נפש: על לאו שבכללות. משום לא תאכלנו כי אם צלי אש דכיל נא ומבושל ואין לוקין אלא על נא ומבושל שהן מפורשין: אביי כרב

יהודה. דהיכא דעבר על הכלל ועל הפרט והן שניהם בלאו אחד לא לקי אכלנא: ע"כ לא קאמר רב יהודה התם. דלא מהני כי נפש לאוספוי לאוי ימידי אריחיים ורבא: אלא משום דכי נפש. דמריב שאר דברים אי לאו דכתיב (ב) ציה לא משתמע ליה מריחיים ורבא דה"א הך דוקא הלכך לשאר דברים אתא ולא מישדדיה נמי אהני דמפרש לאו דידהו לאטפויי לאוי: אכל הכא. אי לאו לאטפויי לאוי אלא ומבושל אתא: כי אם צלי אש למאי אתא. אין לך דבר שאינו בכלל נא ומבושל חוץ מנלי דמיני לאזהורי לאו עלייהו ואי אשמעינן מלות צלי קרא אחריתא כתיב(ג) צלי אש ומלות וכו': יתירא

רבא דאמר רב הונא אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם יתירא

כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם יתירא

רבא דאמר רב הונא אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם יתירא

רבא דאמר רב הונא אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם יתירא

שנאמר לא יחבול ריחיים ורבא

יאשיה מנגן דחייב על כל אחת בפני עמנו כיון דמנריך או לחלק ולר' סיונתן נמי דלא מנריך לחלק מנגן וס' ד"ה לר' (ו) דלא לקי אלא חדא אם אכל בשר מן החי ובשר מן הטריפה משום דמרייהו בלאו אחד נאמרו ומיהו לר' יאשיה י"ל כיון דכתיב ורבא ולא כתיב רבא הוי כאליו כתיב או רבא וכן בנא ומבושל כתיב ממנו דמשמע אפילו נאחד מהן וכן גבי שאר רובא דאמרינן בפרק כל המנחות (מנחות דף נח: ושם ד"ה אין) דלוקה על כל אחד בפני עמנו דכתיב לא תקטירו ממנו וגבי חרץ וזו כתיב ועד דמשמע שפיר לחלק ועוד דגבי ריחיים ורבא אי לא מיחייב אלא על שניהם יחד לשתוק קרא מרבא ולא לכתוב אלא ריחיים דמשמע שניהם ביחד אכל קשה לר' יאשיה מנגן דחייב שמים כיון דכלאו אחד נאמרו אכל לר' יונתן דאיטריך חילוק בכולהו חייב על כל אחד ושמה יס לומר דבס לר' יאשיה כיון דאיכא קראי בטול לחלק חייב על כל אחד דלא דמי לבשר בשדה טריפה דליכא שום חילוק אי"נ יס לומר כיון שהאיסורין מפורשין קאי לאו אכל אחד ואחד כדפי' בקוטרס בפרק בתרא דמכות (דף יח.) גבי לא תוכל לאכול בשערך מעשר דבגך וגו' דלא חשיב לאו שבכללות אפילו הוה כתיב לא תוכל לאכלם ואם אכל מכולם היה חייב על כל אחד ואחד דלא דמי לבשר בשדה טריפה ולא תאכל הנפש עם הבשר דמשמע דליכא אלא חדא מילתא אע"ג דדרשין מניה תרי מיני כיון דכתיב בלשון איסור אלא חייב אלא אחת והא דמנכרי' קרא לחלק בין אלמנה שהיא גרושה לכ"ג בפרק עשרה יוחסין (קדושין טו:) היינו משום דבגוף אחד אין לחייב שמים בלא פסוק ולכן לר' יחזקאל חייב שמים באשה אחת ואי"ת דכתיב (דף ז.) אמרינן דבחד שור וכשב ועו לא לקי אלא חדא וכן לחם קלי וכרמל וכן מעשר דגן ותירוש ויזהר לא לקי אלא חדא אי לאו דאיכא קראי ימידי בפ"ק דכריתות וי"ל דזו וחרץ שני שמות יניהו וכן ריחיים ורבא וכן כולם אכל חלב שור וכשב ועו שם חלב אחד הוא וכן שם לחם וכן שם מעשר אחד הוא:

לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב הונא ורב יהודה קמיפלוגי דאמר רבא אבל נא לוקה שתים משום נא ומשום יכי אם צלי אש מבושל לוקה שתים משום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש אביי אמר ^ט אין לוקין על לאו שבכללות לימא אביי דאמר רב יהודה ורבא דאמר רב הונא אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו כרב יהודה עד כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא דבי נפש הוא חובל לא משמע ריחיים ורבא הלכך לשאר דברים הוא דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם יתירא

אבל [הבא] כי אם צלי אש למאי אתא

אביי ורבא בפלוגתא דרב הונא ורב יהודה קמיפלוגי דאמר רבא אבל נא לוקה שתים משום נא ומשום יכי אם צלי אש מבושל לוקה שתים משום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש אביי אמר ^ט אין לוקין על לאו שבכללות לימא אביי דאמר רב יהודה ורבא דאמר רב הונא אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו כרב יהודה עד כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא דבי נפש הוא חובל לא משמע ריחיים ורבא הלכך לשאר דברים הוא דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם יתירא

(א) פסחים מא. (ועמ"ש על הגליון שס.) (ב) ומנחות נח: (ג) ושמות יב. (ד) וע"ע חו"ס' תמורה ו. (ה) ד"ה שאני התם. (ו) צ"ל ולר' יונתן. (ז) וצ"ל יונתן.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא וכו' אי לאו דכתב ליה לא: (ב) חו"ס ד"ה אמר וכו' ומשום מכל אשר: (ג) בא"ד אכל מכל אשר: (ד) ר"ה אכל וכו' נפש הוא חובל לרב יהודה:

מוסף רש"י

משום נא ומשום כי אם צלי אש. משום לא תאכל נא ומשום לא תאכלו כי אם צלי אש. דכי אכל צלי אש נמי אלאו דלא תאכלו קאי ופסחים מא. מבושל לוקה שמים. משום מבושל ומשום לא תאכלו כי אם צלי אש (שם). לאו שבכללות. דטולט ט כל מיני בשולים שאינן צליה לאמור (שם).

